

Erdészeti útépités

(Prof. Dipl. Ing. Dr. Franz Hafner: Forstlicher Strassen- und Wegebau.) 2. átdolgozott kiadás. 351 oldal, 252 ábra. Kiadó: Österreichischer Agrarverlag, Wien, 1971.

Közismert, hogy az erdei utak tervezése és építése sokmindenben eltér a közutak tervezésétől és építésétől, mivel szigorú gazdaságossági korlátoknak van alávetve és szervesen kell, hogy kapcsolódjon a speciális erdőgazdasági anyagmozgatás módszereihez.

Hafner professzor munkáját elsősorban 15 évvel ezelőtt adta ki. Ezen idő alatt az erdei munkák gépesítése mellett a gépek az erdei útépitésben is átütő sikert arattak, felforgatván sok minden addig érvényben levő szabályt. Az új kiadást ennek szem előtt tartásával teljesen átdolgozta, kibővítette.

A mű két fő részre tagozódik, ún. tervezésre és kivitelezésre. A tervezési rész különösen értékes részei azok, amelyek az úthálózat kialakításával és a vonalvezetéssel foglalkoznak. A szerző, aki maga is igen sok utat tervezett, a gazdaságosság kérdését mindenütt első helyen kezeli. A földtömegszámítással foglalkozó fejezetben megtaláljuk a könnyen kezelhető tömegszámítási táblázatokat is.

A részletekkel elmélyülten foglalkozni kívánó olvasó válogathat a pontosan hivatkozott, háromszáznál több szakközleményben, amelyek között Hafner professzor, aki hazánkba is többször ellátogatott, számos magyar szerzőre is hivatkozik. A könyv szabatos fogalmazása segítséget nyújt a német szakfordítóinknak és véleményünk szerint nem hiányozhat az erdei útépitéssel közvetlenül foglalkozó erdőmérnökeink könyvespolcáról.

Dr. Pankotai Gábor

Környezetvédelmi témabörze

alakítását jelentette be *dr. Balogh János* akadémikus a Magyar Újságírók Országos Szövetsége Belpolitikai Szakosztálya és a Tudományos Műszaki Klub rendezésében tartott sajtótájékoztatón. *Dr. Simon Tibor* botanikussal és *dr. Berczik Árpád* hydrobiológussal megváltoztatni kívánják a nagyközönség tájékoztatását ezekben a kérdésekben. Az eddigi gyakorlat helyett, amellyel a közönség már csak a beállott katasztrófákról értesült, azokat az induló okokat kívánják szélesebb körben megismertetni, amelyek végül is láncreakációszerűen már alig, vagy esetleg egyáltalában nem jótételező károkhöz vezetnek. Ezen keresztül remélnék olyan intézkedéseket elérni, amelyek megőrizni hivatottak az emberi lét számára is nélkülözhetetlen biológiai egyensúlyt.

Filmvetítéssel kísért, néhány rendkívül meglepő példán mutatta be, hogy apróságokként szemlélt egyes jelenségek milyen óriási hatással bírnak egyes vidékeken az életfeltételek megteremtésében. Jólesett hallani, milyen elismeréssel szólt sivatagi megállapításai során *dr. Fehér Dániel* volt professzorunknak a maga idejében tudományos szenzációként fogadott megfigyeléseiről. Ő volt az első, aki kimutatta, hogy a Szahara homokjában is van talajélet, megfelelő víz rendelkezésre állítása esetén minden feltétele adott a magasabbrendű életnek is. Ezt hasznosította a francia olajtársaság a nagysikerű erdőtelepítései során.

Kifejezést adott az előadó annak a gondolkodó főkből egyre általánosabb felismerésnek, hogy az árutermelés növelésének minden mást figyelmen kívül

hagyó princípiuma veszélyesebb mint az atombomba, a technikai civilizáció gyorsulásának határt kell szabni. Nagy szerepe van ebben a bioszféra-kutatásnak, amelynek fő célja megtalálni azokat az utakat, amelyeken elkerülhetők az egyébként bekövetkező károk. Legfontosabb témái a növényzet szükséges mértékének meghatározása, a megfelelő vizellátás

módszereinek és az emberi alkalmazkodóképesség mértékének megismerése. Csak ezeknek az ismeretében lehet és kell a bioszféra elviselhető szennyeződéséhez szabni az anyagi termelés fejlesztését, ha az ember méltó akar lenni az eddig róla alig jogosan elnevezett humánumra.

Jérome R.

Nyárfatermesztés fejlesztése Jugoszláviában. A Jugoszláv Nemzeti Nyárfabizottság XVI. plenáris ülésén elfogadott javaslatot ismerteti Z. *Dimitrijević* és M. *Čirić* a Topola 1970. 81—82. számában. A J. N. Nyárfabizottság megállapította, hogy az utóbbi évek folyamán mind a nyártelepítések létesítése, mind a különböző nyárfa választékok, de különösképpen a cellulózfa termelése és felhasználása csökkent. Legújabb elemzések szerint az elkövetkező 1970—1975—1980. év közötti időszakban sokkal több nyárfaterméket kell előállítani és több nyárust kell létesíteni, mint amennyit a középtávú és távlati tervek előírnak. Az elkövetkező időszakban a nyárfát egyrészt cellulóze, vakfurnér, hámozott csomagolóanyag, másrészt fenyőhelyettesítőként fűrészlé, farost- és forgácslemez termelésére, illetve gyártására mind nagyobb mértékben be kell vonni. A fenti periódusban a nyárfatelepités mennyiségét összhangba kell hozni a várható nyárfafogyasztással. A nyárfa szükséglet az elkövetkező időszakban bruttó fatömegben a következő: 1970. évben 1060 ezer m³, ebből cellulózfa 350 ezer m³; 1975. évben 2250 ezer m³, ebből cellulózfa 650 ezer m³; 1985. évben 4200 ezer m³, ebből cellulózfa 1530 ezer m³. Amennyiben a meglévő nyárasok átlagosan 14 éves vágáskorral és 22 m³/ha átlagnövedékkel termelhetők ki, akkor a fenti fatömeg természetéhez 140 142 ha szükséges. Ezzel szemben csak 114 377 ha vágásérett nyárasra számíthatnak. A hiány 25 765 ha. Ezek szerint a meglévő nyárasok nem fedezhetik az előírányzott nyárfafogyasztást. Ahhoz, hogy ez megvalósuljon, 1970. és 1971. évben — 14 éves vágáskor és 22 m³/ha átlagnövedékkel számolva — 25 765 ha nyárust kell létesíteni, hogy ezek a telepítések 1984 és 1985-ben vágásra kerülhessenek. A 14 éves vágáskort és 22 m³/ha átlagnövedéket a következő számitásból kapták. A nyárasokat szerkezetük szerint 4 típusba sorolják. 1. vágáskor 12 év, átlagnövedék 20 m³, 24%; 2. vágáskor 12 év, átlagnövedék 30 m³/ha, 6%; 3. vágáskor 15 év, átlagnövedék 20 m³/ha, 56%; 4. vágáskor 15 év, átlagnövedék 15 m³/ha 14%. Amennyiben 12 és 15 éves vágáskorral, 20, illetve 30 m³/ha átlagnövedékkel számolnak, akkor a szükséges fatömeg fedezéséhez 12 éves vágáskor esetén 65 438 ha, illetve 5500 ha hiány, 15 éves vágáskor esetén pedig 29 437 ha hiány, illetve 18 492 ha nyár élőkakészlet mutatkozik. Ez azt jelenti, hogy csak a 15 éves vágáskorú és 30 m³/ha átlagnövedékű nyárasok fatermése fedezné az előírányzott nyárfafogyasztást. Az 1970—1985 időszakra számított nyárfatelepités az 1985—2000 időszakra tervezett nyárfa felhasználásától függ. Az 1970—1985 periódusban az átlagos évi fafogyasztás évente előreláthatólag 10%-kal fog emelkedni. Amennyiben az 1985—2000. év közé eső időszakban évi 2%-os növekedéssel számolnak, akkor az évi nyárfafogyasztás 4 892 000 m³ lenne. Ehhez 12 éves vágáskor és 20, illetve 30 m³/ha átlagnövedék esetén 20 383 ha, illetve 13 589 ha évi nyárfatelepitésre, 15 éves vágáskor és 20, illetve 30 m³/ha átlagnövedék számitásával pedig 16 307 ha, illetve 10 871 ha évi nyárfatelepitésre lenne szükség. Amennyiben 14 éves vágáskorral és 22 m³/ha átlagnövedékkel számolnak, akkor az egy évre eső telepítési szükséglet 15 883 ha. A nyárfatermesztés gazdaságosságát többféle variációban számitották, éspedig: vágáskor, átlagnövedék, telepítési-, fenntartási és védelmi és rezszi költségek alapján. Az egy ha-ra eső nyereség 1, 2 és 3% kamatláb, továbbá 6000 din. telepítési és 600 din. fenntartási = rezszi költség, illetve 10 000 din. telepítési és 1000 din. fenntartási = rezszi költség elkülönítése szerint, 12 és 15 éves vágáskor esetén a következő: 1. 12 éves vágáskor. a. 20 m³ átlagnövedék: + 6500, + 5200 és + 3800 din., illetve - 3100, - 5200 és - 7600 din; b. 30 m³ átlagnövedék: + 22 500, + 21 200 és + 19 800 din., illetve + 12 900, + 10 800 és + 8400 din. 2. 15 éves vágáskor. a. 20 m³ átlagnövedék: + 11 900, + 10 900 és + 8900 din., illetve + 320, - 1400 és - 4800 din; b. 30 m³ átlagnövedék: + 32 000, + 31 000 és + 29 000 din, illetve + 20 420, + 18 700 és + 15 300 din. 3. 14 éves vágáskor. a. 22 m³ átlagnövedék: + 14 054, + 12 964 és 11 144 din., illetve + 3068, + 1234 és - 1866 din. A gazdaságosság döntő tényezője a fatömeghozam.

(Ref.: dr. Simon M.)